

"אראנו נפלאות"

ספר מיכה פרק ז

(טו) כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות:

פסוק זה מצוטט רבות בתורת החסידות ובשיחות קדש של רבנו בהקשר לעוצם נפלאות הגאולה העתידה, שייחשבו ל"נפלאות" גם לגבי ניסי יציאת מצרים, אבל לכאורה ישנה בעיה תחבירית בפסוק זה, שלא מרבים כל כך להתייחס אליה במשנת החסידות:

הפסוק פותח בלשון נוכח: "כימי צאתך" של 'עם ישראל' ומסיים בלשון נסתר: "אראנו נפלאות", לא נתבאר למי יראה הקב"ה את הנפלאות? וכי אם כוונתו אראה לעם ישראל כמו ברישא דקרא, היה לו לומר: "אראך" [ל' נוכח] או לומר ברישא דקרא: "כימי צאתו" [ל' נסתר] של עם ישראל.

אמנם במאמר רבינו אחרון של פסח תשי"ב ד"ה זה, מעלה שאלה זו אך מקצר בתשובה בסוף המאמר באומרו ש"אראנו" קאי על משה רבינו, בהתאם לדעת הזוהר שמעלה גם הוא את השאלה:

זוהר חלק ב דף נד/א

ועל דא תנינן משה זמין למימר שירתא לזמנא דאתי, מאי טעמא, בגין דכתיב (מיכה ז טו) כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות, אראנו- אראך מבעי ליה- אלא אראנו ממש- למאן דחמא בקדמיתא יחמי ליה תניינות- ודא הוא אראנו, וכתיב (תהלים נ כג) אראנו בישע אלהי'ם,

אך עדיין אין זה מספק מענה סביר בדרך פשוטו של מקרא, כי משה רבינו שראה "בקדמיתא" את קריעת ים סוף, הרי גם הוא בכלל "צאתך" של כלל ישראל ממצרים ואם בקדמיתא כולם ראו, נמצא שגם לעת"ל יראה הקב"ה את הנפלאות לכלל ישראל [כולל משה רבנו], א"כ הדרא קושיא לדוכתא הווא ליה למימר "אראך"?

ומפשטות הלשון משמע ש"אראנו" זהו למישהו נוסף שלא היה נכלל בכלל "צאתך" וגם לעת"ל בגאולת עם ישראל, לא יהיה כלול בכלל הנגאלים, ועם כל זה "אראנו" הנפלאות יחד עם כלל הנגאלים – וצ"ל מיהו זה!?

ונראה לומר בדרך אפשר על פי פשוטו של מקרא, שהכוונה היא ליעקב אבינו, אשר "כימי צאתך [דכלל יוצאי מצרים] מארץ מצרים", אשר כבר שם הראיתיו [ליעקב אבינו אישית – שלא היה מיוצאי מצרים] את קריעת ים סוף, כן גם לעת"ל בעת הגאולה "אראנו" [ליעקב אבינו] את גאולת בניו.

וכל זה מבוסס על פירוש רש"י [תענית ה:]: בסוגיית "יעקב אבינו לא מת":

תלמוד בבלי מסכת תענית דף ה/ב

רב נחמן ורבי יצחק הוו יתבי בסעודתא אמר ליה רב נחמן לרבי יצחק לימא מר מילתא אמר ליה הכי אמר רבי יוחנן אין מסיחין בסעודה שמא יקדים קנה לושט ויבא לידי סכנה בתר דסעוד אמר ליה הכי אמר רבי יוחנן יעקב אבינו לא מת אמר ליה וכי בכדי ספדו ספדניא וחנטו חנטיא וקברו קבריא אמר ליה מקרא אני דורש שנאמר ואתה אל תירא עבדי יעקב נאם (ה) ואל תחת ישראל כי הנני מושיעך מרחוק ואת זרעך מארץ שבים מקיש הוא לזרעו מה זרעו בחיים אף הוא בחיים.

רש"י תענית דף ה/ב

מה זרעו בחיים – כשהוא מקבץ את ישראל מארץ שבים החיים הוא מקבץ, שהן בשבי, שהמתים אינן בשבי: אף הוא בחיים – **שיביאנו בגולה** [=את נשמת יעקב אבינו שיורידנה להתלבש בגוף] כדי לגאול את בניו לעיניו, כמו שמשלנו [=שכבר היה מעין זה בקדמיתא] **במלכים וירא ישראל וגו', ודרשין ישראל סבא... עיי"ש**

והיכן מקור ה'דרשין' שמביא רש"י? בקטע אחר בזהר, המתאים יותר לדרך הפשט, שיטתו של רש"י:

זהר חלק ב דף נג/א

אמר רבי יוסי, הדא הוא דכתיב (מיכה ז טו) כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות. דבר אחר, וירא ישראל את היד הגדולה וגו', האי קרא לאו רישיה סיפיה ולאו סיפיה רישיה, בקדמיתא וירא ישראל, ובתר וייראו העם את יהו"ה?

אלא אמר רבי יהודה, ההוא סבא דנחת עם בנוי בגלותא, וסביל עליה גלותא, ואעיל לבנוי בגלותא, הוא ממש חמא כל אינון נוקמין וכל גבוראן דעבד קודשא בריך הוא במצרים, הדא הוא דכתיב וירא ישראל, ישראל ממש [=הכוונה לישראל אבינו].

ואמר רבי יהודה, סליק קודשא בריך הוא להאי סבא- ואמר ליה קום חמי בניך דנפקין מגו עמא תקיפא- קום חמי גבורן דעבדית בגין בניך במצרים...

וההוא יומא דנפקו ישראל ממצרים, סליק ליה קודשא בריך הוא ליעקב, ואמר ליה קום חמי בפורקנא דברך, דכמה חילין וגבוראן עבדית להו, ויעקב הוה תמן וחמא כלא- הדא הוא דכתיב וירא ישראל את היד הגדולה-

הרי שהזוהר בקטע זה מקשר בין הפסוק "כימי צאתך וגו' אראנו נפלאות" לנוכחותו של יעקב אבינו בעת גאולת מצרים והגאולה האחרונה, אשר המקבילות בין שתי הגאולות היא, שכמו "בימי צאתך מארץ מצרים" – היה שם צופה נוסף וחריג, אשר לא היה משועבד במצרים¹ ואיננו נכלל בתיבת "צאתך" מתחת סבלות מצרים יחד עם ישראל, הנה כשם שבקדמיתא "הראיתיו" [בלשון נסתר] את היד הגדולה.

כך לעת"ל בצאת "זרעך [= של יעקב אבינו] מארץ שביים" - אראנו לאותו צופה נוסף וחריג, שהרי כל הנגאלים דלעתיד בני דור-הגאולה, יהיו בחיים כפשוטו ומטבעם, חוץ מיעקב אבינו שנוכחותו שם תהא תוצאה של "פלא"² שהקב"ה יוריד נשמתו מגן עדן וילבישנה בגוף השני הדק³, שאיננו חיות ביולוגית טבעית, אבל "אראנו" [=תניינות ליעקב אבינו שיוריד נשמתו לגופו ויראה הגאולה של בניו] מתוך עיניו הגשמיות בהם תתלבש נשמתו בזמן הגאולה.

ויש לומר שרש"י בחר בפירוש זה שבזוהר, בגלל שיש לזה מקור גם בפשוטו של מקרא! כפי שמביא בפירושו על התורה:

ספר דברים פרק ד

(לז) וַתַּחַת כִּי אָהַב אֶת אֲבֹתֶיךָ וַיִּבְחַר בְּזֶרְעוֹ אַחֲרָיו וַיּוֹצֵאֲךָ בְּפָנָיו בְּכַחוֹ הַגָּדֹל מִמִּצְרָיִם:

רש"י על דברים פרק ד פסוק לז

ויוֹלֵאֲךָ בְּפָנָיו – כאלם המנהיג בנו לפניו שנאמר ויסע מלאך האלהים ההולך וגו' וילך מאחריהם. ד"א ויוֹלֵאֲךָ בְּפָנָיו בְּפָנָיו חֲבוּתוֹ כמו שנאמר נגד חֲבוּתָם עָסָה פֶלֶא ואל תתמה על שהזכירם בלשון יחיד שהרי כתבם בלשון יחיד ויבחר בזרעו אחריו:

בפירוש הראשון "בפניו" קאי אקוב"ה בהתייחס לתיבת "ויוציאך" [הקב"ה], אך בפירוש השני קאי אדלעיל מיניה "בפניו" של "אבותיך", כדפירש"י בתהילים בפסוק שמצטט בד"ה זה:

¹ כלשון רש"י לעיל: "שהמתים אינם בשבי".

² ולכן כתיב 'אראנו' [פעולה אלוקית] כי שאר בני ישראל ראו הניסים, כשם שהמצרים ראו, ללא צורך בעזר אלוקי לראותם...

³ ראה באריכות פירוש רבנו בחיי על הפסוק בפרשת ויחי [מט, לג.] עניין "הלבוש השני הדק".

רש"י תהילים פרק עח פסוק יב
(יב) נגד אבותם עשה פלא – אחרי כן כשהגיע הקץ אף הם ויוסיפו לחטוא לו כמו
שמשיים והולך. נגד אבותם – אברהם יצחק ויעקב באו על היס⁴ והראש הקב"ה היאך
הוא גואל את בניהם:

אלא שלאחר שני פירושו מוסיף רש"י:

"ואל תתמה על שהזכירם בלשון יחיד שהרי כתבם בלשון יחיד ויבחר בזרעו אחריו"

ברם, מה שלא נתבאר מדברי רש"י הוא: הא גופא קשיא מדוע הזכירם
הכתוב בלשון יחיד, אם אמנם הוציאם ממצרים בפניהם של שלשת האבות?

על כרחנו יתפרש הענין שמה שהזכירם בלשון יחיד הוא כדפירש"י במסכת
תענית שרק יעקב ["ישראל סבא"] עמד וראה את קריעת ים סוף, כמו"כ
לעת"ל "אראנו" [ל' יחיד] רק ליעקב, כדמשמע מהפסוק: "ואתה אל תירא
עבדי יעקב ואל תחת ישראל כי הנני מושיעך מרחוק ואת זרעך וגו'".

והטעם לכך הוא מפני שרק על יעקב נאמר בפסוק: "ויבחר בזרעו אחריו"
דבר שאי אפשר לומר על זרעם של אברהם ויצחק שהרי יצאו מהם ישמעאל
ועשיו, אותם לא בחר ה' לירש את ה"סגולה", על כן עליהם לא נאמר אלא:
"תחת אשר אהב את אבותיך" [לשון רבים – אף שהם כשלעצמם כולם
אהובים הם] אבל הבחירה בזרעו אחריו הייתה רק במובחר שבאבות יעקב
אבינו "ויוציאך בפניו" של יעקב בלבד.

ברם מאחר שיעקב אבינו הוא מידת התפארת, הכוללת בתוכה חסד
[אברהם] וגבורה [יצחק] מתאים לאמר "נגד אבותם עשה פלא",

שתיבה זו היא כוללת יחיד ורבים, כי ליחיד היה צ"ל "אביהם" ולרבים היה
צ"ל "אבותיהם" – אך מאחר שיעקב הוא יחיד הכולל שלשתם, לכן כתב
"אבותם".

ועל פי זה תתבאר בטוב המקבילות: "כימי צאתך מארץ מצרים [אז הבאתי
את יעקב מגן עדן והראיתי לו הגאולה בעת קריעת ים סוף – כמו כן בגאולה
העתידה:] "אראנו נפלאות" כדפירש"י: שיביאנו בגולה [=את נשמת יעקב
אבינו שיורידנה להתלבש בגוף] כדי לגאול את בניו לעיניו.

⁴ ראה בראשית רבה פצ"ב, ב.